1.11.2023
Hallitusneuvos Jaana Huhta
Neuvotteleva virkamies Satu Karppanen

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite Lisäselvityspyyntö vastineeseen 27.10.2023 (talousarviovaikutukset - HE 54/2023 vp)

HE 54/2023 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt ministeriöltä lisäselvitystä hallituksen esityksessä esitettyihin talousarviovaikutuksiin ja luvussa taloudelliset vaikutukset esitettyihin kustannuksiin ja niiden eroon.

Vastauksena valiokunnan esittämään pyyntöön ministeriö toteaa seuraavaa:

Valtion talousarviossa hyvinvointialueiden rahoitusta vähennettäisiin ehdotettua mitoituksen täysimääräisen voimaantulon siirtämistä vastaavasti vuosina 2024–2027. Lakisääteisen tehtävämuutoksen johdosta tehtävä rahoituksen laskennallinen vähennys olisi 89 miljoonaa euroa vuodessa. Summa vastaa momentille tehtyä lisäystä, joka piti sisällään myös ennakkoarvion hyvinvointialueiden hintaindeksistä vuodelle 2024. Todellinen hintaindeksi on hieman etukäteisarviota pienempi, mutta tästä huolimatta rahoitusvähennys on perusteltua tehdä ennakkoarvioon perustuvan lisäyksen mukaisesti. Summa vastaa myös päivitettyjen mitoitustietojen perusteella tehtyä kustannuslaskentaa.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti tavoitteena on edelleen 0,7 mitoituksen saavuttaminen ja sen vuoksi henkilöstötilanteen korjaamiseksi esitetään mitoituksen toimeenpanon keskeyttämistä nykyiseen tilanteeseen hallituskauden ajaksi eikä mitoituksen laskemista nykyisestä. Rahoitusta ei siten vähennetä sen 0,65 mitoituksen ylittävän henkilöstön osalta, joka on jo rekrytoitu yksiköihin vaan vielä puuttuvan henkilöstön osalta. Toimijoiden ei siten edellytetä rekrytoivan mitoituksen 0,65 ylittävää 0,7 mitoituksesta puuttuvaa henkilöstöä (toukokuussa 2023 noin 1 453 + sijaistarve 320 (22 %) = 1 773) kuluvan hallituskauden aikana, ellei asiakkaiden terveydentila ja toimintakyky sitä edellytä. Sijaistarve on sisällytetty laskelmaan, koska mitoitus lasketaan läsnä olevasta henkilöstöstä, joten poissaoloja varten on oltava sijaiset. Alkuperäisessä mitoitusta koskevassa laissa tarvittava sijaisten määrä on 22 % vakituisen henkilöstön lisäksi.

Talousarviovaikutus on arvioitu siten 0,65–0,7 välisen vajauksen mukaan eli edellä mainitun 1 773 työntekijän palkkakustannuksen mukaan 89 miljoonaksi euroksi. Palkkakustannuksena on käytetty yleisesti käytettyä 50 000 euron vuosikustannusta/työntekijä, koska palkka- ja sivukulujen lisäksi

henkilöstöstä aiheutuu myös muita toimintakuluja, jotka on tarpeen huomioida. Kirjaus ja kustannus on sisällytetty hallitusohjelmaan ja sen mukaisena myös talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan.

Vaikutus valtion talousarvioon. Vuoden 2023 osalta on epävarmaa, ehditäänkö laki käsitellä ja vahvistaa siten, että vähennys ehditään tekemään 2023 hyvinvointialueiden rahoitukseen.

	2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
vähennys, milj. euroa	joulukuu 7,12	89	89	89	89

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä laaditut taloudelliset vaikutukset on laskettu käyttäen viimeisintä henkilöstömäärää (0,65:n ja 0,7:n välillä), viimeisiä käytettävissä olevia palkkatietoja, jotka ovat vuodelta 2021 ja kustannustiedot on päivitetty vuosien 2023 ja 2024 tasoon. Laskelman pohjalta vuoden 2024 kustannukseksi muodostui 78,7 miljoonaa euroa, jolloin työntekijäkohtainen vuosikustannus on noin 44 400 euroa. Näin ollen vuoden 2023 yhden kuukauden kustannus on 6,5 miljoonaa euroa. Edellä talousarviovaikutusten kohdalla on todettu, että talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa on käytetty kustannuksia laajemmin huomioivaa työntekijäkohtaista kustannusta 50 000 euroa/työntekijä, josta erotus esitettyjen kustannusten välillä johtuu. Ero laskentatapojen välillä kuitenkin tasoittuisi hallituskauden kuluessa, kun taloudellisten vaikutusten laskennassa käytetyssä menettelyssä kustannusta korotetaan hyvinvointialueiden hintaindeksillä, joka vuosille 2023–2024 on 2,53 %.

Talousarviovaikutukset ja taloudellisten vaikutusten arviointi sekä niiden välinen laskentatavasta johtuva ero ovat nähtävissä hallituksen esityksessä. Mikään 52:sta lausunnon antaneesta tahosta ei ole nostanut sitä esiin lausunnossaan, joten asiaa ei ole lausujien näkökulmasta katsottu merkittäväksi.

Talousarviovaikutukset on käyty läpi VM:n budjettiosaston virkamiesten kanssa hallituksen esitystä valmisteltaessa ja nyttemmin vielä tätä lisäselvitystä valmisteltaessa. Talousarviovaikutukset vastaavat budjettiin ja julkisen talouden suunnitelmaan kirjattua.

JAKELU Eduskunta, sosiaali- ja terveysvaliokunta

TIEDOKSI Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
Erityisavustaja Hannu Peurasaari
Erityisavustaja Nuutti Hyttinen
Kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemi
Osastopäällikkö Annakaisa Iivari
Johtaja Taru Koivisto